

Spis treści

Wstęp	7
1. Kultura i uczestnictwo w kulturze	
– w perspektywie społecznej	9
1.1. Kultura i jej współczesne konotacje	11
1.2. Uczestnictwo w kulturze – uczestnictwo kulturalne – aktywność kulturalna	27
1.3. Kierunki uczestnictwa w kulturze	36
1.4. Cyberkultura (kultura 2.0) – współczesne uczestnictwo w kulturze.....	43
1.5. Komunikacja w nowych mediach	50
2. Teorie i paradygmaty uczestnictwa człowieka w kulturze	57
2.1. Teorie uczestnictwa w kulturze	57
2.2. Paradygmaty w kulturze	66
3. Wzory i uwarunkowania uczestnictwa w kulturze	71
3.1. Uczestnictwo w kulturze w badaniach empirycznych	71
3.2. Czytelnictwo jako forma uczestnictwa w kulturze.....	89
3.3. Wzory uczestnictwa w kulturze	94
3.4. Uwarunkowania uczestnictwa w kulturze.....	106
3.5. Studenci jako twórcy kultury	111
4. Wychowanie a uczestnictwo w kulturze młodzieży	115
4.1. Współczesny odbiorca kultury	120
4.2. Konsument – ekonomia	124
4.3. Wychowawczo-kulturowe wymagania wobec użytkowników sieci.....	126

5. Współczesne uczestnictwo studentów w kulturze	
– zmiana <i>versus</i> <i>constans</i>	129
5.1. Cel i metoda badań	130
5.2. Uczestnictwo w kulturze studentów – wyniki badań własnych	130
Zakończenie – i co dalej z uczestnictwem?	145
Bibliografia	151
Słownik terminów	159
Spis tabel	164
Spis rysunków	165
Summary	167

Wstęp

Człowiek nie żyje w próżni, lecz w przestrzeni, którą wypełnia kultura. Jest on wychowany zgodnie z kulturą reprezentowaną przez rodzinę pochodzenia, a następnie kształtuje go kultura instytucji edukacyjnych. Nie bez znaczenia dla uznawanych, interioryzowanych wartości w dziedzinie kultury są też wpływy pochodzące ze środowiska pracy, mass mediów oraz otoczenia, w którym jednostka spędza czas wolny. Podmiot ma kontakt z najrozmaitszymi przejawami i wartościami kultury. Nie ulega wątpliwości, że rację ma Michael Fleischer pisząc, że „stale mamy do czynienia i jesteśmy konfrontowani z kulturą”¹. Podobnie twierdzi Marian Golka, iż kultura otacza człowieka. Używa określenia „zanurzenie” w kulturze jednostki. Określenie to sprowadza człowieka do swoistego bycia w kulturze, w którym jest on otoczony przez wzory i wytwory grupy, w której funkcjonuje². Antonina Kłoskowska charakteryzuje człowieka poprzez układy kultury, a Kazimierz Kornilowicz opisuje relacje człowieka w kulturze. Współczesny świat daje wiele możliwości uczestnictwa w kulturze, które zależy od licznych czynników zewnętrznych pochodzących ze środowiska i wewnętrznych tkwiących w człowieku. Rozwój technologii informacyjnych umożliwił szeroki dostęp do informacji, wiedzy i partycypacji w kulturze.

Uczestnictwo w kulturze jest zagadnieniem, na którym w niniejszej książce się skupiono jako na kategorii znaczącej dla jednostki, jej tożsamości i habitusu. Jest ono uwarunkowane wieloma czynnikami, do których mniej lub bardziej można zaliczyć: dostęp do instytucji kultury w miejscu zamieszkania, proponowaną ofertę, umacnianie środków masowego przekazu jako nośnika kultury. Zauważyć można,

1 M. Fleischer, *Teoria kultury i komunikacji. Systemowe i ewolucyjne podstawy*, Dolnośląska Szkoła Wyższa Edukacji Towarzystwa wiedzy Powszechnej, Wrocław 2002, s. 19.

2 M. Golka, *Socjologia kultury*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2007, s. 120.

że lekceważenie roli kultury czy też sprowadzanie kultury jedynie do konsumpcji przyczynia się w rezultacie do powstawania różnic społecznych.

Książka jest ogólną prezentacją problemów związanych z uczestnictwem w kulturze. Na początku przybliżono pojęcie kultury i uczestnictwa, określono jego istotę, kierunki uczestnictwa w kulturze, tradycyjne i współczesne uczestnictwo w kulturze. Przedstawiono także teorie i paradygmaty uczestnictwa człowieka w kulturze. Opisano tradycje badań nad uczestnictwem w kulturze w Polsce, wzory i uwarunkowania uczestnictwa na przełomie wieków. Podjęto próbę scharakteryzowania współczesnego odbiorcy – konsumenta kultury. Rozważania kończy prezentacja badań uczestnictwa studentów w kulturze.

Opracowanie zawiera także próbę uchwycenia złożonej problematyki współczesnego uczestnictwa; zwrócono ponadto uwagę na uwrażliwienie wobec kultury w atmosferze preferowania wszechobecnego konsumpcjonizmu.